קונטרס

'תוארי כבוד במשנתה של ברסלב'

בקונטרס זה יבואר בבהירות ע"פ כתבי אנשי רבינו
לדורותיהם, על ההתנהגות המקובלת בחסידות ברסלב
מדור דור בעניין שימוש בתוארי כבוד על אנשי רבינו

ושפרסום תוארי כבוד על אנ"ש, הפוכים בתכלית החיפוך
מכל דרכה מהותה וסוד כל קיומה של חסידות ברסלב

"כי עד ביאת משיחנו אסור לקבל על עצמו שום התמנות
ומנהיגות של שום אדם אפילו אם הוא מאנשי שלומנו, רק
דעתו הקדושה של אדמו"ר ז"ל הגנוז בספריו הק' הוא
הראש והמנהיג של כל מי שרוצה להתקרב אל האמת"
(מכתבו של רבי שמשון ברסקי ז"ל)

לְשׁוֹנוֹת כָּאֵלֶּה גָּזַלְתָּ מֵהַמְּכֻרָסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁזֶּה שַׁיָּךְ רַק
לָהֶם וְלֹא לָנוּ (מכתבו של רלו"צ בנדר ז"ל)

ליקוט מספרי ברסלב, מתוך הספר הנפלא 'בעקבי הצאן' אשר פורסם בגליונות ירחון חסידי ברסלב 'אבקשה' ועוד ליקוטים מספרי ברסלב

אנשי שלומנו, משך כל הדורות, סלדו מאד מתוארי כבוד. כשגם את זאת קיבלו בירושה ממוהרנ"ת אשר לא סבל תוארי כבוד, ולא נתן בשום אופן שיכנוהו בשם 'רבי'.

וכמסופר על מוהרנ"ת:

פַּעַם אָמַר אֶחָד לְמוֹהֲרַנַ"ת: "בֹּקֶר טוֹב רַבִּי", עָנָה לוֹ מוֹהֲרַנַ"תְ בַּחֲזָרָה: "בֹּקֶר טוֹב עוֹזֵר". "גוט מָארְגֶן בַּאהֶעלְפֶּער", כְּאוֹמֵר לוֹ: אִם אֲנִי רַבִּי, הֲרֵי אֲנִי כְּרַבִּי [מְלַמֵּד] שֶׁל יְלָדִים קְטַנִּים, וּבְכֵן חָשׁוּב הִנְּךָ כְּעוֹזֵר הָרַבִּי הַמְסַיֵּעַ לוֹ בְּלִמּוּד הַיְלָדִים. כָּל כָּךְ בָּרַח מִשֶּׁמֶץ מַנְהִיגוּת וְרַבָּנוּת. (שיש"ק ב, תשכב)

וכך כל אנ"ש אחריו, סלדו מתוארי כבוד הנהוגים בעולם, וכמסופר:

אָמְרוּ עַל מַה שֶּׁנָּהוּג עַתָּה בָּעוֹלָם לְכַנּוֹת אֶת כָּל אֶחָד בְּתָאֲרֵי כָּבוֹד כְּמוֹ ר' וְהַגָּאוֹן וְכ"ו וְכ"ו: הַלְוַאי וְנִזְכֶּה בִּימֵי חַיֵּינוּ לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגַת שְׁמֵנוּ הָעַצְמִי בִּלְבַד, וּמַה לָּנוּ לְתָאֲרֵי כָּבוֹד, שֶׁאֵינָם הוֹלְמִים אוֹתָנוּ כְּלָל וְכְלָל. (שיש"ק ד, קא)

וכשהיה מאן-דהו מנסה לכנות את אנ"ש בתוארי כבוד, היו מוחים בו נמרצות, וכפי שסיפר **רבי לוי יצחק בנדר** ז"ל את אשר קרהו בקלויז באומן:

סִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁכְּשֶׁבָּא לְאוּמַן, וְכָבָר קֹדֶם לְבִיאָתוֹ שָׁמַע הַרְבֵּה בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל רַבִּי אַלְטֶר טָעפְּלִיקֶער זַ"ל (בַּעַל הַמְחַבֵּר וְהַמְלַקֵּט הַסְּפָרִים הַחֲשׁוּבִים 'הִשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ', 'מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ', 'מֵי הַנַּחַל' וְעוֹד). **וּבְבוֹאוֹ לְשָׁם רָאָה אֵיךְ שֶׁפּוֹנִים אֵלָיו כָּל מַכִּירָיו גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים בְּשֵׁם 'אַלְטֶר' לְבַד... וּכְשֶׁהֵעִיר לְכַמָּה עַל כָּךְ, עָנוּ לוֹ: נו , אַתָּה רוֹצֶה כְּבָר לַעֲשׂוֹת כָּאן רֶבְּיִים, לְכַנּוֹתוֹ בְּשֵׁם 'רַבִּי' וְכַדּוֹמֶה? אֵין דָּבָר זֶה נוֹהֵג בִּמְקוֹמֵנוּ !** (שיש"ק ה, שסא)

גם אלו מאנ"ש, ששימשו כרבנים בעירם, לא אבו להתכבד, ובבואם בין אנ"ש הסתירו את רבנותם והתנהגו כאחד האדם.

וכפי שמסופר, לדוגמא, על **הרב מטשעהרין** – אשר כידוע היה גאון אדיר בנגלה ובנסתר, מחבר ספרים רבים, ורב גדול בעירו:

כְּשֶׁרָצוּ אַנַ"שׁ לְכַבֵּד אֶת הָרַב בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה בְּעֵת הַקִּיבּוּץ, כְּפִי הַכָּבוֹד הָרָאוּי לוֹ, לֹא הִנִּיחַ לָהֶם לַעֲשׂוֹת זֹאת, וְאָמַר לָהֶם בַּהֲלָצָה: "אֶת הָרַבָּנוּת הִשְׁאַרְתִּי בְּטָשֶׁעְרִין". דְּהַיְינוּ שֶׁבָּא לְאוּמַאן לְבַדּוֹ כְּאִישׁ פָּשׁוּט לְלֹא הָרַבָּנוּת, כִּי רָצָה שֶׁיַּחְשִׁיבוּ אוֹתוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּאֶחָד מֵאַנַ"שׁ הַפְּשׁוּטִים. "דָּאס רַבָּנוּת הָאב אִיךְ אִבֶּער גִילָאזְט אִין טָשֶׁעְרִין". (שיש"ק ג, שסו)

כך גם מסופר על **רבי מרדכי מסוקולוב** – אשר שימש כרב בעירו סוקולוב שבפולין:

אֵין נִתָּן לְתָאֵר כְּלַל גֹּדֶל הַשִּׂמְחָה שֶׁהָיָה אֵצֶל אַנַ"שׁ כְּשֶׁבָּאוּ וְהִתְקַבְּצוּ יַחַד עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל אֶחָד מִמְּקוֹמוֹ. וְרַבִּי מָרְדְּכַי סוֹקוֹלוֹבֶּער זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהָיָה מוֹ"ץ בְּעִירוֹ סוֹקוֹלוֹב, כְּשֶׁרָאָהוּ פָּנַשׁ אֶת צִבּוּר אַנַ"שׁ הַמִּתְקַבְּצִים לֹא יָכוֹל הָיָה לְהִתְאַפֵּק עַד שֶׁהָיָה מְרַקֵּד מֵחֲמַת שִׂמְחָה, וּבֵרַךְ בִּרְכַת "שֶׁהֶחֱיָנוּ", וְהִתְנַהֵג אָז בְּכָל מֶשֶׁךְ יְמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּאָדָם פָּשׁוּט בְּתַכְלִית, בְּלִי שׁוּם גְּנוּנֵי כָּבוֹד וְכַדּוֹמֶה כַּיָּאָה לְרַב חָשׁוּב כְּמוֹתוֹ. (שיש"ק ד, שב)

גם רבי **אלחנן ספקטור** – אשר היה איש מורם מעם, גאון עצום בנגלה ובנסתר, ושימש כרב בעיר מונקטוב שבפולין – הסתיר תמיד את עובדת היותו רב בעבר. וכמסופר:

כַּיָּדוּעַ הָיָה רַבִּי אֶלְחָנָן סְפֶּקְטוֹר זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, רַב בְּפוֹלִין בְּעִיר מוּנְקַטּוֹב, אוּלָם הָיָה מַסְתִּיר אֶת הַדָּבָר מְאֹד, וּכְשֶׁהָיוּ מַזְכִּירִים לוֹ פַּעַם מִזֶּה, הָיָה אוֹמֵר בְּעַנְוָתָנוּתוֹ הַגְּדוֹלָה: "אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים". (שיש"ק ד, תקיח)

וכשהיו קוראים לו בתוארי כבוד, היה מתנגד לכך נחרצות, וכמסופר:

כָּל כָּךְ הָיָה נִזְהָר רַבִּי אֶלְחָנָן סְפֶּקְטוֹר זַ"ל מִשּׁוּם שֶׁמֶץ שֶׁל פִּרְסוּם חָלִילָה, שֶׁפַּעַם כְּשֶׁקָּרְאוּ אוֹתוֹ לַעֲלִיָּה לַתּוֹרָה וְכִנּוּ אוֹתוֹ בְּשֵׁם "הָרַב רַבִּי אֶלְחָנָן", **לֹא הִסְכִּים לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה עַד שֶׁיִּקְרְאוּהוּ כִּשְׁמוֹ "רַבִּי אֶלְחָנָן" בִּלְבַד בְּלֹא תֹּאַר "הָרַב"**, וְכִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם הַפְּשׁוּטִים הַנִּקְרָאִים לַתּוֹרָה. (שיש"ק ו, קנז)

לא רק בע"פ הקפידו אנ"ש שלא יקראו להם בתוארי כבוד, אלא גם כשהיו חבריהם או תלמידיהם כותבים להם במכתבים תוארי כבוד

[ולפעמים גם כאשר רק היו חותמים את שמם בצירוף שם אמם בסגנון שדמה לאופן שבו היו חסידים נוהגים להזכיר עצמם לפני רבותיהם להיפקד בדבר ישועה ורחמים], **היו מוחים בהם ומתחננים לפניהם שיחדלו מכך.**

וכפי שאנו מוצאים רבות במכתביהם של אנשי שלומנו, ומפני חביבות ונחיצות הדברים, נעתיק כמה מהם:

רבי אפרימ'ל ז"ל, בעל ה"עונג שבת" – גאון עולם, אשר טרם התקרבותו לברסלב היה אדמו"ר בפני עצמו – כותב לתלמידו ר' הלל מיכאליץ:

וְעַתָּה הִנְנִי מְבַקֵּשׁ מִמְּךָ **בַּל לְכָתֹב לִי כְּדַרְכְּךָ: לְכ"ק מוה"ר שְׁלִיטָ"א.** כִּי מִי אָנֹכִי לְתָאֵר אוֹתִי בְּשִׁבְחִים כָּאֵל וְאֵין בִּי לֹא מִינֵיהּ וְלֹא מִקְצָתוֹ. רַק לִכְתֹּב לִי 'יְדִידִי יַקִּירִי', **אוֹ מוֹרִי נ"י**. וְלַחְתֹּם עַצְמְךָ בְּשִׁבְחִים 'הִלֵּל מִיכָאֵלִיץ'. כִּי לְהִתְפַּלֵּל עֲבוּרְךָ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וְכוּ ', יָדַעְתִּי שִׁמְךָ וְשֵׁם אִמְּךָ תִּחְיֶה, וּמַה לְּךָ לַחְתֹּם כְּדָרְכְּךָ חָסִיד אֶל רַב וּמַמְפֶּרְסָם?! יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּזְכֶּה לֶאֱמֶת וְלֹא יִטְעוּ בִי בְּנֵי אָדָם וְלֹא אֶטְעֶה בְּעַצְמִי חַס וְשָׁלוֹם, רַק נִזְכֶּה לֶאֱמֶת וֶאֱמוּנָה. (עונג שבת, מכתב מיום ערש"ק ויחי תרצ"ה)

כך גם, **רבי שמואל שפירא** ז"ל, כותב במכתבו לאחד מחשובי אנ"ש:

קַבָּלְתִּי מִכְתָּבוֹ הַיָּקָר, וְהִנְנִי לְפָרֵשׁ תַּרְעוּמָתִי לִפְנֵי כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ עַל שֶׁכּוֹתֵב עָלַי תָּאָרִים וּשְׁבָחִים שֶׁאֵינָם הוֹלְמִים אוֹתִי כְּלָל, וְאֵין בִּי מֵהֶם אֲפִילוּ מִקְצָתָם. וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת מֵרַבֵּנוּ זִ"ל "הַשֶּׁקֶר אֵינוֹ אֶלָּא בְּפִיו אֲבָל לֹא מִן הַכָּתָב", עַיֵּן שָׁם בְּמַרְאֵה-מְקוֹמוֹת, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן **לָמָּה לָנוּ כָּל אֵלּוּ הַדְּבוּרִים שֶׁל שֶׁקֶר, וְאֵין זֶה דַּרְכֵי רַבֵּנוּ זִ"ל אֲשֶׁר כָּל עִנְיָנוֹ הוּא רַק אֱמֶת. עַל כֵּן, נָא וְנָא לֹא לִכְתֹּב שְׁבָחִים וְתָאָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שַׁחַר, רַק לִכְתֹּב הַשֵּׁם בִּלְבַד!** (תמימי דרך, מכתב סה)

כך גם, **רבי לוי יצחק בנדר** ז"ל, כותב במכתבו לאחד מחשובי אנ"ש:

יְדִידִי הַיָּקָר, אֲבַקֵּשׁ מִמְּךָ שֶׁיְּכַוְּנוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ: בְּכָל מִכְתָּב שֶׁאַתָּה כּוֹתֵב לִי, אַתָּה כּוֹתֵב עָלַי שְׁבָחִים כָּאֵלֶּה – לֹא כְּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב, וְלֹא זֶה רְצוֹן רַבֵּנוּ זַ"ל. **רַק כֻּלָּנוּ יְדִידִים הָאֲמִתִּיִּים מְקֹרָבִים נִקְרָאִים עַל שֵׁם אַדְמוּ"ר זַ"ל**, וְאָנוּ בְּיַחַד רוֹצִים לְקַיֵּם עֲצוּתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ נְקוּדָה טוֹבָה. תַּאֲמִין לִי יְדִידִי הַיָּקָר, שֶׁמִּמְכְּתָבְךָ אֲנִי מְקַבֵּל נְקוּדָה טוֹבָה, כִּי רוֹאֶה אֲנִי שֶׁלִּבְּךָ מִשְׁתּוֹקֵק לְקַיֵּם עֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל אַדְמוּ"ר זַ"ל. רַק עַל יְדֵי זֶה שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים בֶּאֱמֶת שֶׁאָנוּ אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ"ל כְּמוֹ עֵט אֵצֶל הַסּוֹפֵר, לֹא יוֹתֵר, וְאָנוּ צְרִיכִים לְהַטּוֹת אָזְנֵינוּ וְלִבֵּנוּ לְדִבְרֵי אַדְמוּ"ר זַ"ל. עַל כֵּן אֲבַקֵּשׁ מִמְּךָ מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא תַּרְבֶּה לְדַבֵּר בִּשְׁבָחַי, לֹא בִּכְתָב וְלֹא בְּעַל פֶּה, כִּי אֵין זֶה דַּרְכֵּנוּ . (תמימי דרך, מכתב כ)

בסוף המכתב, הוא חוזר ומתחנן: אֶכְפּוֹל בַּקָּשָׁתִי עוֹד הַפַּעַם – **לֹא לְהַרְבּוֹת בִּשְׁבָחִים. כֻּלָּנוּ רַק חֲבֵרִים, לֹא יוֹתֵר!** (שם)

לאחר זמן מה, חזר אותו אחד מחשובי אנ"ש, וכתב לו תוארי כבוד נוספים, ואז חוזר רבי לוי יצחק ומתחנן שיחדל מכך, כשהוא אף מביע את תמיהתו – מהיכן למד לכתוב בצורה כזאת. וכך הוא כותב:

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי. נִתְקַיֵּם בִּי דִּבּוּר שֶׁל אַדְמוּ"ר זַ"ל: "אִם אֵין רוֹצִים לְסַבֵּל קְצָת, צְרִיכִים לְסַבֵּל הַרְבֵּה". מִקֹּדֶם כָּתַבְתָּ 'אַדְמוּ"ר', עַכְשָׁו כָּתַבְתָּ לְשׁוֹנוֹת הַרְבֵּה. **פֶּלֶא בְּעֵינַי מְשֹׁל מִי קִבַּלְתָּ דְּמְיוֹנוֹת כָּאֵלֶּה?! מִסְפְּרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל מוֹכָח שֶׁזֶּה חֲרָפָה וּבוּשָׁה לְשׁוֹנוֹת כָּאֵלֶּה.** (תמימי דרך, מכתב סד)

הוא מסביר לו גם מה הסכנה הגדולה בכתיבת תוארים דמיוניים שכאלה:

תֵּדַע יְדִידִי הַיָּקָר, **שֶׁעִקַּר חֲשִׁיבוּת וְעִקַּר כָּבוֹד שֶׁלָּנוּ הוּא מַה שֶּׁאָנוּ נִקְרָאִים עַל שֵׁם רַבֵּנוּ זַ"ל 'בְּרֶסְלֶבֶר'**, כִּי זֶה כָּל חִיּוּתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ לָנֶצַח, וּבְלִתִּי זֶה אָנוּ בֶּאֱמֶת כְּלֹא מַמָּשׁ, בִּבְחִינַת "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה אֲנִי בְּמַעֲשַׂי וְנָאוָה אֲנִי בְּמַעֲשֵׂה רַבּוֹתַי". **וְאִם אָנוּ לוֹקְחִים לְעַצְמֵנוּ לְשׁוֹנוֹת וְדִמְיוֹנוֹת כָּאֵלֶּה, אָנוּ מְרֻחָקִים מִקְּדֻשַּׁת אַדְמוּ"ר זַ"ל.** (שם)

בהמשך דבריו הוא כותב בנחרצות, שאין מקום לתארים שכאלה בחסידות ברסלב, ומתבטא בחריפות:

לְשׁוֹנוֹת כָּאֵלֶּה גָּזַלְתָּ מֵהַמְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁזֶּה שַׁיָּךְ רַק לָהֶם וְלֹא לָנוּ! כַּיָּדוּעַ מֵהַצַּדִּיק רַבִּי נַפְתָּלִי כַּ"ץ, שֶׁרַבֵּנוּ ז"ל הָיָה עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ בִּסְטַאמְבּוּל, שֶׁאָמַר שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם נִקְרָאִים 'צַדִּיק וְלַמְדָן' וּבָעָלְמָא דִּקְשׁוֹט נִקְרָאִים 'שַׁקְרָן וְכַזָּבָן'.

עַל כֵּן יְדִידִי הַיָּקָר, לָאמִיר אַוֵּועק וַואַרְפֶּן שְׁטוּתִים כָּאֵלֶּה [= הָבָה נִזְרֹק שְׁטִיּוֹת כָּאֵלֶּה] וְלִקְרֹב עַצְמֵנוּ לְרַבֵּנוּ ז"ל מֵחָדָשׁ, לְהַטּוֹת אָזְנֵינוּ בֶּאֱמֶת לְכָל דִּבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, וּלְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם בֶּאֱמֶת כָּל עֻצּוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת. וּבָזֶה יְקַיֵּם בָּנוּ "עוֹלָמְךָ רְאֵה בְחַיֶּיךָ", וְהַמִּקְרָא "אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לְךָ לָעוֹלָם הַבָּא". יֵשׁ לָנוּ בָּרוּךְ ה' אוֹצָרוֹת יְקָרוֹת כָּאֵלֶּה שֶׁאָנוּ יְכוֹלִין לִחְיוֹת בֶּאֱמֶת חַיִּים טוֹבִים... וְהַבַּעַל דָּבָר פַּאדְרֵייט דָּעם קָאפּ מִיט שְׁטוּתִים כָּאֵלֶּה כְּדֵי מְ'זָאל פַּארְגֶעסְן דָּעם אֱמֶתְ'ן תַּכְלִית [= הַבַּעַל דָּבָר מְסוֹבֵב אֶת הָרֹאשׁ עִם שְׁטִיּוֹת כָּאֵלֶּה, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁכְּחוּ מֵהַתַּכְלִית הָאֲמִתִּית]. (שם)

וכשאותו אחד מחשובי אנ"ש, הכתיר אותו באחד ממכתביו בתואר "ראש בית"– הוא כותב לו בחריפות:

יְדִידִי הַיָּקָר, מַה שֶּׁאַתָּה כוֹתֵב מֵהָ'רֹאשׁ בַּיִת', אֲבַקֵּשׁ מִמְּךָ מְאֹד שֶׁאַל תֵּלֵךְ בְּדַרְכָּךְ זֶה, כִּי לֹא כְּאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב וְלֹא זֶה הוּא רְצוֹן רַבֵּנוּ ז"ל. **רַק אֲנַחְנוּ בְּיַחַד כְּשֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְנֶפֶשׁ אֶחָד נִקְשָׁרָה בַּחֲבֵרוֹ עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמֵנוּ כֹּחַ מֵהָרֹאשׁ בַּיִת הָאֱמִתִּי שֶׁהוּא רַבֵּנוּ ז"ל בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וְאָסוּר לָנוּ לִהְיוֹת מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת בִּלְתִּי זֶה!** (תמימי דרך, מכתב יח)

"זֶרַע קֹדֶשׁ מַצֵּבְתָּהּ" אם כבר הארכנו עד הנה, בגודל בריחתם של אנ"ש מכל סוג של פרסום משך כל ימי חייהם, נזכיר בקצרה את בריחתם מפרסום גם לאחר פטירתם...

ובכן: אצל אנשי שלומנו לא היו כותבים שבחים על הנפטר, לא על גבי מודעות, ולא על גבי מצבת קבורתו. וכפי שהעיד רבי אברהם שטערנהארץ ז"ל, וכמסופר:

כְּשֶׁנִּפְטַר רַבִּי **שְׁלֹמֹה וֶועקְסְלֶר** שָׁאַל נָקְדוּ אֶת **רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרִינְהַרְץ** ז"ל אֵיךְ יִנָּסַח נֻסַּח הַמּוֹדָעָה עַל פְּטִירָתוֹ. **אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְרָהָם: אַל תַּדְפִּיס מוֹדָעוֹת וְאַל תִּכְתֹּב שְׁבָחִים עַל מַצֵּבְתּוֹ,** שֶׁכֵּן נָהֲגוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ ז"ל. (שיש"ק ה, שלה)

בצוואתו של **הרב מטשעהרין** אנו קוראים את הדברים דלהלן:

בַּקָּשָׁתִי מְאֹד שֶׁלֹּא יְשַׁבְּחוּנִי בְּשׁוּם תֹּאַר וְשֶׁבַח, לֹא 'צַדִּיק' וְלֹא 'חָסִיד' וְלֹא 'לַמְדָן' וְלֹא 'בַּעַל מִדּוֹת טוֹבוֹת', וְכַיּוֹצֵא בִּשְׁבָחִים כָּאֵלּוּ, שֶׁאֵין בִּי אֲפִלּוּ הַמִּקְצָת מֵהֶם, כִּי הַכֹּל בְּטָעוּת. בִּפְרָט "כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לָעֵינַיִם וַה' יִרְאֶה לַלֵּבָב", נִמְצָא כִּי כָּל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ, **וְאַדְרַבָּא לְחָרְפָּה וְלִכְלִמָּה יֶחָשֵׁב.** כִּי אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁהָעוֹלָם טוֹעִין בּוֹ, בִּפְרָט לְאַחַר הַפְּטִירָה, שֶׁכָּל תִּקְוָתִי לְהִנָּצֵל מְאֹד אָז עַל כָּל פָּנִים מִכָּל הַהֶבְלִים וְהַשְּׁקָרִים וְהַטָּעָיוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם, וּלְהִתְדַּבֵּק בֶּאֱמֶת בִּנְקֻדַּת הָאֱמֶת דִּקְדֻשָּׁה, וְלִזְכּוֹת לְאֵיזֶה

הִתְנוֹצְצוּת מִזְיו נְעִימַת קְדֵשַׁת אוֹר פְּנֵי מָלְךָ חַיִּים, וְלָמָּה לִי אָז כָּל הַשְׁבָּחִים שֶׁל שֶׁקֶר וְטָעוּת?! **וְגַם עַל הַמַּצֵּבָה לֹא יַחְקְקוּ שׁוּם שֶׁבַח.** (צוואת הרב מטשעהרין, אות יד)

ואכן, **מצבותיהם של אנשי שלומנו – אף הגדולים שבהם – היו ללא שום תוארי כבוד**. והרי כמה מהם לדוגמא:

הַמַּגִּיד מִטְּרָהוְויץ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, טָמוּן בְּעִירוֹ טְרָהוְויץ, וְעַל קִבְרוֹ עָשׂוּ אֹהֶל קָטָן. **עַל צִיּוֹנוֹ לֹא הָקִקוּ וְכָתְבוּ שׁוּם שְׁבָחִים.** (שיש"ק ג, רלג)

רַבִּי נַפְתָּלִי [תַּלְמִידוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ] קָבוּר בְּאוּמַאן, וְעַל מַצֵּבָתוֹ חָרוּט: **"פֹּה נִקְבַּר הָרַב ר' נַפְתָּלִי", וְתוּ לֹא.** (שיש"ק ג, קפד)

עַל קִבְרוֹ שֶׁל **רַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין** נֶחֱרַט: "פ"נ אִישׁ תָּם רַבִּי נַחְמָן ב"ר אַבְרָהָם הַלֵּוִי זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה", בְּלֹא שׁוּם שְׁבָחִים. **וְאָמַר רַבִּי אַבְרָהָם בְּנוֹ, שֶׁאֲפִלּוּ תֵּיבוֹת אֵלּוּ "אִישׁ תָּם" לֹא הָיוּ צְרִיכִים לִכְתֹּב**, אוּלָם אָבִי בֶּאֱמֶת הָיָה אִישׁ תָּם. "נָאר מַיִן טַאטָע אִיז טַאקָע גִיוֶוען אַתָּם". (שיש"ק ג, שטו)

כְּשֶׁהִשְׁתַּטֵּחַ פַּעַם **רַבִּי יוֹדֶל** חַתָּנוֹ עַל קִבְרוֹ שֶׁבְּאוּמַאן, וְרָאָה אֶת הַמַּצֵּבָה הַקְּטַנָּה שֶׁעַל קִבְרוֹ שֶׁהָיָה כָּתוּב בָּהּ רַק הַתֵּבוֹת **"פ"נ אִישׁ תָּם ר' נַחְמָן הַלֵּוִי חַזָּן"**, הִתְרַגֵּשׁ מְאֹד וְאָמַר: "הֲרֵי אֵין רוֹאִים פֹּה כְּלַל קֶבֶר". וְסִיֵּם מֵעַצְמוֹ וְאָמַר: "בְּחַיָּיו הָיָה חוֹתְנִי שָׁפָל וּכְלוּם בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, וְגַם עַתָּה הִנּוֹ שׁוּב כְּלוּם". "בַּיִים לֶעבֶּן אִיז עֶר גִיוֶוען אַ גָאנְיִשְׁט, אוּן אִיצְטָער אִיז עֶר וַוייטֶער גָאנְיִשְׁט". (שיש"ק ג, שה)

עַל קִבְרוֹ שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם ב"ר נַחְמָן הָיָה חָרוּט: **"פ"נ ר' אַבְרָהָם ב"ר נַחְמָן הַלֵּוִי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל".** כִּי כָּךְ הָיוּ אַנ"שׁ מְכַנִּים אוֹתוֹ: ר' אַבְרָהָם מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. (שיש"ק ג, תקע)

עַל קִבְרוֹ שֶׁל **רַבִּי גֶּעצִ'** שֶׁנִּקְבַּר סָמוּךְ לְקִבְרוֹ שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחְמָן בְּאוּמַאן, חָרְטוּ אַנ"שׁ: **"פ"נ רַבִּי אֱלְיָקִים גֶּעצִיל בֶּן רַבִּי אַבְרָהָם"**, לְלֹא שׁוּם תֹּאַר נוֹסָפֶת, **כִּי כָּךְ נָהֲגוּ אַנ"שׁ לִבְלִי לַחֲרֹט עַל הַקֶּבֶר שׁוּם שְׁבָחִים.** (שיש"ק)

ולמותר לציין, שגם מי שמצבתו מעוטרת בשבחים ותארים רבים, אין הדבר עוזר לו מאומה בבית דין של מעלה, אלא ההיפך... וכדבריו הנוראים של רבי נפתלי כ"ץ (אשר כבר הוזכרו לעיל במכתבו של רבי לוי יצחק ז"ל):

רַבִּי נַפְתָּלִי כַּ"ץ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אָמַר פַּעַם בְּגִנּוּת הַמִּתְפָּאֲרִין עַצְמָן בְּגְדוּלוֹת בְּפִרְסוּם שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁכַּאֲשֶׁר חוֹרְטִים עַל מַצֵּבָתָם "צַדִּיק וְלַמְדָן", שׁוֹאֲגִים בַּשָּׁמַיִם וּמַכְרִיזִים: "שַׁקְרָן וְכַזָּבָן".

עד כאן ליקוט המובא בספר 'בעקבי הצאן'
מכאן והילך נוסיף ללקט ליקוטים נפלאים נוספים מספרי ברסלב

מנהיג חסידי ברסלב בכל הדורות הוא רק רבינו הקדוש ולא אחר זולתו

מכתב ר׳ שמשון ברסקי ז״ל

ומענין הקיבוץ שאתה כותב שמתקבצים מכל מדינות פולין למקום אחד על ראש השנה וכו׳ בודאי זה דבר יקר מאד, **אבל יש בענין זה גם כן סכנה גדולה, שלא יצמח מזה חס ושלום איזה התמנות לאיזה איש מהקיבוץ אשר זה גרוע מהכל, וכל אחד מהקיבוץ צריך לזהר בזה מאד שלא יהיה גורם לזה ח״ו וכו׳ כי עד ביאת משיחנו אסור לקבל על עצמו שום התמנות ומנהיגות של שום אדם אפלו אם הוא מאנשי שלומנו, רק דעתו הקדושה של אדמו״ר ז״ל הגנוז בספריו הק׳ הוא הראש והמנהיג של כל מי שרוצה להתקרב אל האמת״**

וּבְוַדַּאי מִי שֶׁבָּקִי יוֹתֵר בְּתֹכֶן כַּוָּנָתוֹ שֶׁל אַדְמוֹ״ר זַ״ל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זָכָהוּ בְּכֹחַ יוֹתֵר לְהַסְבִּיר דְּבָרָיו שֶׁל אַדְמוֹ״ר זַ״ל, וּלְעוֹרֵר בָּזֶה לְמִי שֶׁמְּצַיֵּת לְדַבָּרָיו לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת – בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּיוֹתֵר, **אֲבָל הַכֹּל בְּדֶרֶךְ ׳רֵעַ׳ וְ׳חָבֵר׳! לֹא בְּדֶרֶךְ ׳רֹאשׁ׳ וּ׳מַנְהִיג׳, חַס וְשָׁלוֹם!** (מכתב מאת רבי שמשון ברסקי ז״ל מיום ג׳ בהעלותך תרצ״ב)

"כל תקוותנו וחיינו, הוא לבקש ולחפש יומם ולילה **אחרי המנהיג משה בעצמו**" (השמטות לביאור הליקוטים לרבי אברהם ב״ר נחמן)

"יידעו הדורות הבאים, כי כלל מונח בידינו, **כי הצדיק והמנהיג הדור בדורות אלו, וכן לדורות עולם, הוא רבינו הגדול והקדוש ז״ל**. כי קדושתו וכל מעשה תקפו וגבורתו וכל תיקוניו הנפלאים והנוראים, וכל האותות והמופתים, וכל היד החזקה וכל המורא הגדול אשר עשה רבינו ז״ל לתקן העולם, בפרט כל נפשות הנדחים האבודים, הם חיים וקיימים לעד עלינו ועל כל דורות הבאים אחרינו, כמו בחיים חיותו, ויותר ויותר". (ספר ׳באבי הנחל׳ מכתבי רבי ישראל דוב אודסר, ו׳)

"עלינו לשבח ולומר הלל השלם והלל הגדול, **שזכינו בימינו לרבי ומנהיג אמת כזה** שהוא הרפואה לכל מכותינו, יהיה איך שיהיה, ועל ידו יש כבר תקוה לאחריתנו, אפילו להגרוע שבגרועים". (שם, ח׳)

"ה׳ יתברך חנן אותך ונתן לך לב מבין דבר מתוך דבר וכלים יפים יקרים מפז, כדי שתוכל לקבל בהם אור הגנוז והצפון שנמצא עכשיו בימינו בעולם, העולה על כל האורות, הוא רבינו הנורא נחל נובע, **שהודיע לנו כי הוא המנהיג האמיתי בדורנו זה ובכל הדורות הבאים**". (שם ע"ט)

"וירפאך ויבריאך בשלמות לחיים טובים ארוכים, חיים אמיתיים של אמונה, קדושה ותשובה שלמה, בכוח וזכות הצדיקים אמתיים יחידי הדורות, **ובראשם המנהיג האמת של דורנו ושל כל הדורות הבאים**, הוא רבינו הפלא העליון, עילאה על כל עילאין הנורא מאוד מאוד, נחל נובע מקור חכמה רבינו נחמן מאומן שברוסיה" (שם קכ"ט)

וכלשונם הבהיר של רבי לוי יצחק בנדר ורבי שמואל שפירא ז"ל, במכתבם הידוע לכלל אנ"ש

וְזֶה סוֹד כָּל קִיּוּם חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב עַד הַיּוֹם הַזֶּה, אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָם מִתְפַּלְאִים עַל זֶה מְאֹד אֵיךְ אָנוּ מַחְזִיקִים מַעֲמָד, וַחֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב נִמְשֶׁכֶת מִדּוֹר לְדוֹר מִבְלִי שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ רַבִּי וּמַנְהִיג הַמְלֻבָּשׁ בְּגוּף כַּנהוּג בְּכָל עֵדוֹת הַחֲסִידִים. אָמְנָם זֶהוּ סוֹד כָּל קִיּוּמֵנוּ, כִּי כֹּל חֲסִידוּת בְּרֶסְלֶב עוֹמֶדֶת עַל יְסוֹד זֶה, וּכְדִבְרֵי רַבִּי נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶער זַ"ל בְּמִכְתָּבוֹ "וּכְבָר מֻנָּח כְּלָל בִּידֵינוּ אֲשֶׁר כָּעֵת הוּא הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה". וְצַדִּיקֵי שְׁכִיחֵי יַתִּיר בְּעָלְמָא בָּתַר דְּאִסְתַּלָּקוּ. וְכָל דְּבָרָיו שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל חַיִּים וְקַיָּמִים וְעוֹמְדִים לְנֶגֶד עֵינֵינוּ כְּאִלּוּ רַבֵּנוּ עוֹמֵד וּמְצַוֶּה לָנוּ מַה לַעֲשׂוֹת כְּהַיּוֹם הַזֶּה. כִּי דְּבָרָיו וְעֵצוֹתָיו שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ כּוֹלְלִים כָּל הַנְּפָשׁוֹת מֵרֵישׁ כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, וְכָל הַדּוֹרוֹת עַד מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ "אִיךְ הָאבּ מִיךְ שׁוֹין מַיינֶע אוֹיגְן אוֹיס גִּיקוּקְט אוֹיף אִיטְלִיכְן בַּאזוּנְדֶער" [= בְּעֵינַי כְּבַר הִסְתַּכַּלְתִּי עַל כָּל אֶחָד בְּנִפְרָד]. וּבְכָל מַה שֶּׁלִּמֵּד וְהוֹרָה אוֹתָנוּ, יֵשׁ בָּהֶם דַּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אִם רַק יְקַיֵּם אוֹתָם בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים, וְיִזְכֶּה בָּהֶם וַדַּאי לְתִקּוּן נַפְשׁוֹ לָנֶצַח.

וּבְכֵן, אֲהוּבַי הַיְקָרִים, חִזְקוּ וְאִמְצוּ וּצְאוּ לָכֶם בְּעִקְבֵי הַצֹּאן, וּלְכוּ בְּאוֹתָן הַנְּתִיבוֹת וְהַדְרָכִים אֲשֶׁר צָעֲדוּ בָּהֶם אֲנַ"ש בְּכָל הַדּוֹרוֹת. עֲשׂוּ לָכֶם כִּתּוֹת כִּתּוֹת, לִלְמֹד בְּצַוְתָּא בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וּבְסִפְרֵי מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל, כַּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ וְהִתְחַנֵּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ מֵאִתָּנוּ לִהְיוֹת דְּבָרָיו קְרוֹבִים אֵלֵינוּ יוֹמָם וָלַיְלָה, וְלִלְמֹד וּלְהִתְעַמֵּק בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים עַד שֶׁיִּהְיוּ חֲקוּקִים עַל לִבְכֶם לֵילֵךְ וּלְהִתְנַהֵג וְלִחְיוֹת עַל פִּי דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים לְטוֹב לָכֶם כָּל הַיָּמִים. (תמימי דרך, מכתב קל)

בביטאון חסידי ברסלב מבועי הנחל שהיה יוצא לאור לפני 40 שנה בשנים תש"מ היה שם מדף עם ברכת מזל טוב לאנ"ש על כולם כתבו הר"ר הי"ו כדוגמה:

הר"ר שמואל שפירא הי"ו
הר"ר נחמן שלמה יצחק שפירא להולדת הנכדה הבת הנין הנכד ולנשואי הבת
ה"ר יצחק אנגל הי"ו לנשואי הבת
הר"ר משה שלגי הי"ו להולדת הבת
הר"ר דוד בובלין הי"ו
הר"ר זאב חשין הי"ו הר"ר שלמה זלמן חשין הי"ו
הר"ר שאול דוד ברמץ הי" להולדת הבת

הר"ר יעקב מאיר שכטר הי"ו לנשואי הבת
הר"ר אלי חיים רוזן הי"ו
הר"ר זאב ליברמנטש הר"ר נתן צבי קעניג הי"ו לארוסי הנכד
הר"ר לוי יצחק בנדר הי"ו לנשואי הנכד
הר"ר נועם עטורי הי"ו לנשואיו

וכן כל השמחות החשובים המשפיעים הדרשנים והפשוטים כולם הר"ר הי"ו

הערת המעתיק:

מהאמור לעיל רואים בבהירות שלא רק שאנשי רבינו ברחו מכבוד וטרחו והתאמצו שלא יכנו אותם בתארי כבוד. אלא גם אנשי רבינו נזהרו ביותר שלא לכנות את אנשי רבינו שבדורם או בדורות הסמוכים בתארי כבוד.

ולא כהטועים לחשוב שמתפקידם של אנשי רבינו העובדי ה' ובעלי מדרגה לברוח מכבוד ופרסום, אבל לנו מותר לתת להם את הכבוד ולפרסמם בתוארים אשר מקובל לכנות בעולם אדמורי"ם ומנהיגים ואנשים המוחזקים לצדיקים וגאונים.

ובשנים האחרונות יש שהחליטו לכנות בכתבות בעלונים ובמודעות את חשובי אנ"ש שליט"א בתוארים שמעולם לא השתמשו בהם באנ"ש וגם לא בדור הסמוך אילינו, כגון הגה"צ או הרה"צ או 'הגאון הצדיק' או 'ממנהיגי ברסלב' או 'המפורסם' או 'בראשות'. תארים אשר מקובל לקרוא לאדמורי"ם ורעבעם ומנהיגי קהילות וחסידויות. ויש גם הטועים לחשוב שבכך עושים כבוד לאנשי רבינו ותועלת לחסידות ברסלב וחפצים בזה להיות דומים לכל החסידויות והמה לא הבינו שאין זה כלל וכלל עניינה כבודה ודרכה האמיתית של חסידות ברסלב. וכלשונו של רלוי"צ בנדר ז"ל המובא לעיל "שֶׁעִקַּר חֲשִׁיבוּת וְעִקַּר כָּבוֹד שֶׁלָּנוּ הוּא מַה שֶּׁאָנוּ נִקְרָאִים עַל שֵׁם רַבֵּנוּ זַ"ל 'בְּרֶסְלֶבֶר'" "מִסְפְּרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל מוֹכֵחַ שֶׁזֶּה חֶרְפָּה וּבוּשָׁה לְשׁוֹנוֹת כָּאֵלֶּה"

כי ההתנהגות שהייתה מקובלת בברסלב מדור דור בנושא זה יסודי שאין לך יסוד גדול ממנו וכפי שמובא בארוכה לעיל, היא לא בכדי. ולא לחינם נזהרו אנשי רבינו בעניין זה בתכלית הזהירות! (וגם בדור הקודם היו יכולים אנ"ש לכתוב תוארים כאלו בטענה שכך נוהגים היום בעולם וכדומה. ואעפ"כ נזהרו מזה בתכלית הזהירות) והוא יסוד וסוד קיומה וכל מהותה של חסידות ברסלב ודרכה האמיתית שעל זה מושתת הכל.

וזה כל כבודינו ותפארתינו האמיתי וכבוד חסידי ברסלב וכבוד רבינו הקדוש זיע"א וכל תלמידיו וחסידיו האמתיים בכל הדורות ובדורנו אנו. שחסידי ברסלב הולכים בתמימות ובאמת בדרך המסורה והמקורית ללא כל זיז ושינוי, להיות כולם בלי יוצא מן הכלל חסידים ותלמידים של הצדיק האמת מנהיג הדור ראש ומנהיג חסידי ברסלב הצדיק האמיתי והיחידי בדורנו אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זיע"א ושלא להכתיר חסידים ותלמידים למנהיגים וראשים. **ושום יסוד מהסגנון והרוח והמסורת של חסידות ברסלב לא השתנתה עבור דורנו כמלא נימה וכל המשנה מן הדרך המסורה ידו על התחתונה!**

וביותר צריכים להיזהר שלא להשתמש בתואר "הצדיק" שבחסידות ברסלב נזהרו בכל מיני הזהרות שלא לערבב ולבלבל את המושג המקודש הזה שהוא אמור רק על רבינו הקדוש ואין לך יסוד חשוב ממנו בחסידות ברסלב.

ובזה שננהג בהתנהגות המסורה לנו מדור דור בנושא יסודי זה, נזכה לילך בדרך רבינו הקדוש היא דרך התורה הקדושה ולהאיר ולהזריח דעת קדשו האמיתית של רבינו בעולם, ולזכות לכל התיקונים הנשגבים והמעלות והדרגות שרבינו הקדוש רוצה לזכות אותנו, ולהביא את העולם כולו לתיקונו הנצחי.

תגובות והארות על הקונטרס ניתן לשלוח לאימייל

breslev.aorgunl@gmail.com